Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

# ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 2. i 3. Dnia 8. lutego 1894. XXI. rocznik.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**



L. 278.

## OKÓLNIK.

Wszystkie stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze w Galicyi zawiadamiamy, że komitet wykonawczy przystąpi wkrótce **do wewnętrznego urządzenia zbudowanego już wspólnego pawilonu dla stowarzyszeń i Kas Oszczędności na wystawie krajowej.**

Stowarzyszenia więc, które na okólniki Wydziału Związku z 8. czerwca 1893 L. 726, i 15. listopada 1893 L. 1470 dotąd nie odpowiedziały, a w wystawie udział wziąć zamierzają, zechcą nadesłać oświadczenia swoje, wraz z odpowiednim datkiem na pokrycie wydatków wspólnych (określonym cyfrowo w okólnikach) — w czasie jak **najkrótszym a najdalej do 1. marca 1894.**

Niezależnie od bezpośredniego udziału w wystawie, raczą Szan. Dyrekcye **dla monografii stowarzyszeń, która wyjdzie z druku w czerwcu b. r.**, nadsełać do biura Związku, historyę rozwoju swojego stowarzyszenia i wykazy w okólniku wskazane, które pomieszczone zostaną w wydawnictwie **bez kosztów** dla poszczególnych Towarzystw.

Oprócz **Kas oszczędności**, wezmą udział w wystawie w pawilonie związkowym: **Związek Spółek zarobkowych i gospodarczych na Poznańskie i Prusy zachodnie, Towarzystwo oszczędności i pożyczek w Cieszynie** (na Szląsku) **i Towarzystwo wzaj. pom. Oficyalistów prywatnych we Lwowie.**

Spodziewamy się, że wszystkie stowarzyszenia nasze, bez względu czy do Związku należą, we własnym interesie w wystawie udział wziąć raczą, do czego uprzejmie zapraszamy.

We Lwowie dnia 8. lutego 1894.

**Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.**

**S. Szczepanowski,** prezes. **N. Ulmer,** sekretarz.

---

## Wniosek posła Tadeusza Skałkowskiego

*w sprawie opodatkowania zakładów pieniężnych, obowiązanych do publicznego składania rachunków.*

Poseł dr. Skałkowski podniósł podczas tegorocznej sesyi sejmowej sprawę, żywo obchodzącą i nasze stowarzyszenia — mianowicie kwestyę opodatkowania kas oszczędności i w ogóle zakładów pieniężnych, obowiązanych do publicznego składania rachunków. Uczynił to we wniosku, który brzmi:

### Wniosek.

*Zważywszy, że postanowienia patentu z 29. października 1849. o podatku dochodowym nie są odpowie-*

*dnie zmienionym stosunkom ekonomicznym i doprowadzają do przeciążenia podatkowego wielu instytucyj finansowych w naszym kraju, mianowicie kas oszczędności;*

*że zasady opodatkowania, przyjęte w ustawie z dnia 27. grudnia 1880. Dz. pr. p. dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, tudzież kas zaliczkowych, mogą być zastosowane do wszystkich instytucyj, obowiązanych do publicznego składania rachunków, nawet bez całkowitej zmiany obecnego systemu podatkowego;*

*że taka zmiana ustawodawcza położyłaby kres wielu słusznym zażaleniom na nierówność obciążenia podatkowego, a jest wielce wskazaną wobec stwierdzonej kilkunastoletniem doświadczeniem pożyteczności ustawy z 27. grudnia 1880;*

*podpisani wnoszą:*

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

*Wzywa się c. k. Rząd, aby przedłożył do konstytucyjnego traktowania projekt ustawy, normującej opodatkowanie instytucyj, obowiązanych do publicznego składania rachunków, tudzież funduszów publicznych, na zasadach przyjętych w ustawie z dnia 27. grudnia 1880, Nr. 151 Dz. pr. p.*

Na posiedzeniu sejmowem z 1. lutego b r uzasadnił poseł Skałkowski wniosek powyższy w przemówieniu, które podajemy tu według stenograficznych zapisków dosłownie:

P. Dr. Skałkowski. Wysoki Sejmie! Kwestya, którą poruszyłem w moim wniosku, dotyczy tylko jednej z licznych uciążliwości podatkowych, na które niestety w państwie austryackiem powszechne są narzekania. Nie myślę tutaj omawiać całego systemu podatkowego; ograniczę się w mojem przemówieniu tylko na wskazanie głównych wad patentu z r. 1849, którym unormowany został podatek dochodowy w sposób dosyć dorywczy, bo na wstępie tego patentu jest powiedziane, że dla pokrycia nadzwyczajnych potrzeb państwowych zaprowadza się nowy rodzaj podatku.

Otóż ten podatek, w pierwszem swojem zaprowadzeniu, może niezbyt dotkliwy, z biegiem czasu, przy interpretacyi wszystkich jego przepisów w ten sposób, aby jak największy dochód skarbowi przysporzyć, stał się niesłychanie uciążliwym. Mianowicie są postanowienia tego patentu, zawarte w § 11. tego rodzaju, że doprowadzają do opodatkowania nie rzeczywistego czystego zysku, ale dochodu brutto. Powiada §. 11. patentu, że nie wolno od dochodu potrącać kapitałów, które wycofano z przedsiębiorstwa np. na spłatę długów, dalej odsetek, które właściciel przedsiębiorstwa zapłacił swoim wierzycielom: „Die Passivzinsen dürfen nicht in Abschlag gebracht werden“.

Otóż to postanowienie doprowadza do tego, że przedsiębiorstwo, które operuje kapitałami obcymi, albo które jest zadłużone musi opłacać podatek niesłychanie przesadny. Pod tym względem różnice, nadzwyczaj rażące, jakie zachodzą przy opodatkowaniu kas oszczędności, w zeszłorocznem sprawozdaniu komisyi podatkowej były już podniesione, a Wysoka Izba może nawet z pewnem niedowierzaniem słyszała, że kasa oszczędności czeska płaci od dochodów swoich 6%, styryjska 15% a lwowska 51%. Ten stosunek opodatkowania w bieżącym roku jeszcze się pogorszył tak dalece, że lwowska kasa oszczędności zmuszoną była podnieść stopę procentową od kredytów wekslowych. Tu znowu wyszła na niekorzyść naszej kasy oszczędności interpretacya tego postanowienia patentu, który uwalnia procenty, opłacane przez przedsiębiorców i przemysłowców takich, którzy płacą zarobkowy podatek, od opodatkowania, czyli pozwala, ażeby tego rodzaju dochody zostały wyłączone z bilansu; bo, jak wiadomo, bilans rzeczywisty, sporządzony przez instytucyę, nie służy władzy podatkowej za substrat do opodatkowania, tylko władza skarbowa sobie osobny bilans sporządza. Otóż w tym bilansie od szeregu lat procenty, jakie pobierała kasa oszczędności od przemysłowców, którzy w niej swoje weksle eskontują, a którzy płacą zarobkowy podatek, na podstawie wspomnianych przepisów wolne były od opodatkowania, kasa oszczędności wyłączała je zawsze z dochodów opodatkowanych i w ten sposób ciężary swoje podatkowe przynajmniej o tyle obniżała, że płaciła tylko 51% tytułem podatku. W roku ubiegłym stało się, że władza skarbowa nie chciała przyjąć tej interpretacyi, i powiedziała Kasie oszczędności: „Wy nie możecie dawać pożyczek wekslowych, wam pozwala wasz statut tylko eskontować weksle“. Jestto różnica dosyć subtelna, i trudno odpowiedzieć na pytanie czy eskont wekslu jest, czy nie jest pożyczką? Ostatecznie skończyło się na tem, że Trybunał administracyjny orzekł na niekorzyść Kasy oszczędności Teraz ta instytucya niestety całkiem już zgodnie z przepisami obowiązującymi, według interpretacyi Trybunału administracyjnego będzie musiała jeszcze więcej płacić, i musi regresować się na dłużnikach, podwyższając stopę procentową.

Otóż jest to znowu jeden z takich rażących przykładów, jak dalece dzisiejsze przepisy są uciążliwe i niesprawiedliwe; bo przecież żaden wyrok Trybunału administracyjnego nie zdoła zachwiać tego przekonania, że pomimo, iż to opodatkowanie jest z paragrafami ustawy zgodne, jest przecież w najwyższym stopniu uciążliwe i niesprawiedliwe.

Drugi przykład mamy bardzo rażący, na funduszu, który nas z bliska dotyczy, tj. na funduszu propinacyjnym. Według zamknięcia rachunków za r. 1892, które Wydział krajowy wniósł do Wysokiej

Izby, a które będę miał honor Wysokiej Izbie przedstawić, nadwyżka dochodów w funduszu propinacyjnym, t. zw. ogólnym, tj. tym, który wypłaca odsetki i wylosowane obligacye, i administruje dochodami propinacyjnymi, wynosiła 230.000 zł. Oprócz tego jest jeszcze fundusz rezerwowy, któryśmy w swoim czasie uzbierali i oddali Dyrekcyi propinacyjnej, na ewentualne pokrycie niedoborów. Otóż przy nadwyżce dochodów 230.000 zł. podatek dochodowy wynosił 535.000 zł., czyli z tego dochodu, jaki się okazał po zapłaceniu obligów i wylosowanych kuponów, z tej pozostałości administracyjnej, która wynosiła około 760.000 zł. Wysoki Rząd i niestety my, jako administrujący dodatkiem krajowym, słowem kasa podatkowa zabrała 530 000, a Dyrekcyi funduszu propinacyjnego zostało się 230.000 zł., zatem więcej niż $^2/_3$ dochodu czystego poszło do kasy podatkowej, a tylko $^1/_3$ część została się w funduszu propinacyjnym.

Gdybyśmy chcieli jeszcze fundusze rezerwowe, które jednak osobnym przepisom podlegają, razem z funduszem ogólnym wziąć jako całość i powiedzieć: „Fundusz propinacyjny ma osobne rezerwy i pewne z nich dochody, więc może to tak źle nie wygląda!“, to jednak pokazałoby się, że wszystkie dochody tj. oszczędności z zarządu i procenta funduszu rezerwowego, który posiada 6 milionów papierów wartościowych i który płaci administracyę, a słowem te wszystkie oszczędności wynoszą 400.000 zł., a zawsze podatek wynosi 535 000.

Ale jeszcze może nie to uwydatnia rażącą stronę tego podatku, jak raczej to, co teraz Panom będę miał honor przedstawić. Otoż przy uchwalaniu budżetu funduszu propinacyjnego na rok 1892 w komisyi budżetowej, a z nią w Wysokim Sejmie uznano, że trudno się większego spodziewać zysku, czy raczej oszczędności z tego zarządu prawem propinacyi niż 140.000 zł. I czy Panowie sądzą, że przewidując dochód tylko 140.000 zł. musieliśmy na podatek znacznie mniej preliminować? Takby się każdemu naturalnem zdawało, zwłaszcza, że jeżeliby potem okazał się zysk większy, należałby się też odpowiednio większy podatek.

Tak jednak nie było, bo przy preliminowanym dochodzie 140.000 zł podatek preliminowano na 527.000 zł., a gdy dochód faktycznie wyniósł 230.000 t. j. więcej o 90 000 zł., podatek powiększył się tylko o 8 tysięcy.

Z tego przykładu jest widoczne, że nie jest to podatek od dochodu czystego, t. j. od rzeczywistego bilansowego zysku, tylko od dochodu brutto.

W tej mierze z naczelnikiem biura Dyrekcyi propinacyjnej kilka razy rozmawiałem jako referet komisyi budżetowej, ale niestety nie mogliśmy z tej trudnej sytuacyi żadnego wynaleść wyjścia, bo po prostu tych 3 milionów jakie fundusz propinacyjny płaci za wylosowane obligacye i kupony, władza skarbowa nie uważa za wydatek, bo jest w patencie z r. 1849 wyraźny przepis, że nie wolno ani prowizyi od pieniędzy dłużnych, ani kapitałów z przedsiębiorstwa wycofanych traktować jako wydatek.

Otoż są to przepisy, które według mego zdania, nie mogą się pogodzić ze zdrowem zapatrywaniem na przedsiębiorstwa finansowe.

W tym systemie, tak niesłychanie uciążliwym, zrobiono w r. 1880 wyłom na korzyść kas zaliczkowych i wogóle towarzystw zarobkowych i gospodarczych. Te towarzystwa znalazły się w niesłychanie trudnem położeniu, ponieważ do nich zastosowano nie tylko rozporządzenia o odsetkach od obcych kapitałów, ale jeszcze ustęp trzeci §. 11., który powiada: „Nie wolno od dochodu potrącać płacy za robotę samego opodatkowania“. Powiedziano zatem tym towarzystwom: „Wasi dyrektorowie są właśnie reprezentacyą tego kontrybuenta, więc ich płaca, ich wynagrodzenie nie może być potrąconem od zysku“.

Na tej drodze doszło się do niesłychanie uciążliwych wymiarów. Wreszcie i Rada państwa to uznała, i w r. 1880 wyszła ustawa, która dla Towarzystw zaliczkowych przyjęła słuszną zupełnie podstawę opodatkowania, mianowicie przyjęła zasadę, że podatek ma być wymierzany według istotnego czystego zysku bilansowego, co też jest najsprawiedliwsze.

Ile ma wynosić procent, jaki na skarb państwa złożyć trzeba, czy 5%, jak w dzisiejszym patencie, czy 10 lub 20, to inna rzecz, bo czego państwo do swego utrzymania i do swego bezpieczeństwa koniecznie potrzebuje, to kontrybuenci złożyć muszą; ale zasada wymiaru powinna być sprawiedliwą. Bo cóż z tego, że patent z r. 1849 powiada, że tylko 5% bierze państwo z dochodów, a do tego przybyło jako ekstraordynaryum drugie 5%, skoro w praktyce pokazuje się, że kasa oszczędności płaci 50%, a przy funduszu propinacyjnym podatek dwa razy tyle wynosi, niż dochód czysty, pozostający po zapłaceniu podatku!

Tę więc zasadę, że bilans istotny ma być podstawą opodatkowania, należałoby zastosować do wszystkich instytucyi, które są obowiązane do publicznego składania rachunków, tudzież wogóle do funduszów publicznych Zasadę tę przyjął nawet Rząd w swoim projekcie ogólnej reformy podatkowej. Ale projekt ten obejmujący reformę wszelkich podatków, zaprowadzających t. zw. Rentensteuer od tych papierów, które dotychczas nie są opodatkowane tudzież wprowadzający podatek osobisto dochodowy, progresywny, jest elaboratem tak obszernym

i potrąca o tyle sprzecznych interesów. że można żywić obawę, iż nie tak rychło przyjdzie do ogólnej reformy podatkowej.

Gdyby więc ta reforma ogólna miała przez długie lata pozostać w stadyum projektów, byłoby to z wielką krzywdą dla instytucyi, które są obowiązane do publicznego składania rachunków, względnie dla funduszów publicznych, jeśliby nadal miały pozostać i nadal pod tak uciążliwymi przepisami.

Z tych powodów ośmieliłem się tę sprawę poruszyć osobno i mniemam, że przeprowadzenie ustawy, któraby zasadę w r. 1880 do Towarzystw zaliczkowych zastosowaną, rozszerzyła na wszelkie tego rodzaju instytucye, i fundusze publiczne, o których mówiłem, nie uczyni żadnego przewrotu w ogólnym systemie podatkowym i zaprowadzi przynajmniej w tym dziale administracyi skarbowej wymiar podatku oparty na sprawiedliwości, która ostatecznie przy opodatkowaniu przecież przestrzeganą być powinna."

Wniosek posła Skałkowskiego załatwiony nie został przez Izbę.

# Bank zaliczkowy we Lwowie,
## stow. zarejestrowane z ograniczoną poręką.

Dnia 28. stycznia odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Banku zaliczkowego we Lwowie, na którem Dyrekcya przedłożyła sprawozdanie za trzeci rok istnienia tej firmy, w miejsce dawnego Towarzystwa zaliczkowego. Najważniejszym momentem sprawozdania jest ta okoliczność, że w przeciągu tego trzyletniego czasu potrafiono zrealizować wszystkie niemal aktywa dawnego Towarzystwa, co dowodzi o ich dobroci i płynności, i wskutek czego w najbliższym czasie będzie można dawniejszą firmę zupełnie z rejestru wykreślić, przez rozwiązanie stowarzyszenia a pozostanie znacznie lepiej rozwinięta, na zdrowych podstawach ograniczonej poręki oparta instytucya „Bank zaliczkowy".

Drugim ważnym momentem jest wzrost kapitału obrotowego, który poraz pierwszy od czasu istnienia dawnego Towarzystwa i dzisiejszego Banku przekroczył cyfrę jednego miliona, wynosi mianowicie 1,000.704 zł. 33 ct.

W tej samej mierze wzrosły pojedyncze fundusze stowarzyszenia i wynoszą z d. 31. grudnia 1893:

*a)* W stanie biernym:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Udziały . . . . . . | 120.848 | zł. | — ct. |
| Wkładki na rachunek bieżący . | 368.098 | „ | 93 „ |
| Weksle reeskontowane . . | 481.760 | „ | — „ |
| Fundusz rezerwowy . . . | 6.190 | „ | 96 „ |
| Odsetki naprzód pobrane . . | 7.675 | „ | 34 „ |
| do przeniesienia . | 984.573 | zł. | 23 ct. |
| z przeniesienia . | 984.573 | zł. | 23 ct. |
| Zaliczki procesowe i notaryalne | 443 | „ | 70 „ |
| Czysty zysk . . . . . | 15.687 | „ | 40 „ |
| razem . | 1,000.704 | zł. | 33 ct. |

*b)* W stanie czynnym:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Pożyczki na skrypta i weksle | 966.023 | zł. | 44 ct. |
| Odsetki naprzód zapłacone . | 2.784 | „ | 72 „ |
| Efekta funduszu rezerwowego | 5.750 | „ | — „ |
| Koszta ruch. i administracyi | 2.034 | „ | 67 „ |
| Zaliczki proc. i notaryalne . | 609 | „ | 83 „ |
| Gotówka . . . . . | 23.501 | „ | 67 „ |
| razem . | 1,000.704 | zł. | 33 ct. |

Ważną jest również uwaga podniesiona w sprawozdaniu, że Dyrekcya niezamieszcza w bilansie odsetek zaległych od pożyczek jako jeszcze niezrealizowanych, co wskazuje na pewien zapas stanu czynnego, nie można bowiem wątpić, aby przy tak znacznej sumie pożyczek, niebyły pewne zaległości, które w każdym razie stanowią słuszną pretensyę stowarzyszenia, która zostanie zrealizowaną.

Członków liczy Towarzystwo 1587, wśród których na pierwszym miejscu co do ilości, zajmują umysłowo pracujący, na drugim miejscu kapitaliści i właściciele realności, następnie rękodzielnicy i przemysłowcy, dalej właściciele i dzierżawcy większych posiadłości, nareszcie handlarze i kupcy, a wreszcie rolnicy. Również należy do Banku 20 stowarzyszeń, przeważnie zaliczkowych prowincyonalnych, które korzystają z kredytu o 1% niższego jak inni członkowie stowarzyszenia, opłacały bowiem w roku ubiegłym 6% tak od reeskontowanych weksli jakoteż od rachunków bieżących, jakie każde ze stowarzyszeń do Banku zaliczkowego należących ma otwarty do wysokości wpłaconego udziału.

Stan reeskontowanych weksli podzielony jest na następujące instytucye:

| | | |
|---|---|---|
| w Gal. Kasie oszczędności . . . | 238.387 | zł. |
| w Banku austro-węgierskim . . . | 150.823 | „ |
| w Banku krajowym . . . . . | 92.550 | „ |
| razem . | 481.760 | zł. |

Pożyczki członkom udzielane składają się przeważnie z eskontowanych weksli, których w ciągu roku było przyjętych 5.308 sztuk na sumę 2,420.390 zł. 77 ct., a pozostało w portfelu w dniu 31. grudnia 1.542 sztuk na kwotę 735.578 zł. 24 ct. Stan pożyczek na skrypty dłużne i w rachunku bieżącym wynosił z dniem 31. grudnia 1893 kwotę 230.445 zł. 20 ct.

Tak znaczna czynność pomnożyła również obrót kasowy, który w roku ubiegłym wynosił 11,908.335 zł. 95 ct. Wykazany czysty zysk w kwocie 15.687 zł. 40 ct. został przez Walne Zgromadzenie w ten sposób rozdzielony, że przedewszystkiem uposażono fundusz rezerwowy kwotą 1.568 zł. 74 ct. następnie uchwalono wypłacić od udziałów członków 6% dywidendy, co uczyniło 6.364 zł.

74 ct., a na tantiemę Dyrekcyi i urzędników przeznaczono 3.115 zł. 03 ct. Z pozostałej reszty uchwalono następujące kwoty na cele dobroczynne:

| | | |
|---|---|---|
| na fundusz zaopatrzenia funkcyonaryuszów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych . . | 150 | zł. |
| na fundusz im. Kościuszki (27 rata) . . | 100 | „ |
| „ dom pracy we Lwowie . . . . | 50 | „ |
| „ fun. wdów i sierót po literatach i artystach | 100 | „ |
| „ fundusz dla weteranów z r. 1863 . . | 50 | „ |
| a gdy do tego przybędą datki uchwalone przez Radę nadzorczą Towarzystwa zaliczkowego na dom narodowy w Cieszynie . | 50 | „ |
| na czytelnię polską w Białej . . . | 50 | „ |
| tudzież wypłacone w ciągu roku na cele: | | |
| wystawy . . . . . . . . | 550 | zł. |
| dla powodzian . . . . . . . | 25 | „ |

okaże się, że w ciągu jednego roku złożyły lwowskie Towarzystwo zaliczkowe i Bank zaliczkowy 1.125 zł. na cele dobroczynne i użyteczności publicznej. Cieszyć się więc, że stowarzyszenia nasze doszły już do tego stopnia rozwoju że mogą już dysponować takiemi kwotami na cele wychodzące po za właściwy zakres ich działania, a zbliżyły się w tym kierunku do stowarzyszeń czeskich, które pod tym względem dokonały już prawdziwie tytanicznych dzieł. Gdy sobie uprzytomnimy wykazy takiego Towarzystwa zaliczkowego w Chrudimie, które w ciągu swego istnienia, zbudowało własnym kosztem, w siedzibie swego urzędowania gmach na gimnazyum, dom pracy, szpital, teatr i ochronkę, kosztem trzystukilkudziesięciu tysięcy, to musimy podziwiać ofiarność i gorliwość tych obywateli dla dobra poblicznego a z gorącym sercem oczekiwać chwili, kiedy i nasze Towarzystwa będą mogły wykazać takie rezultaty. Początek ku temu dany jest jak od kilku lat przez lwowski Bank zaliczkowy, a także i niektóre prowincyonalne Towarzystwa okazały w ostatnich latach pewną ofiarność na cele dobra publicznego. Miejmy więc nadzieję, że wspólnemi siłami pod hasłem naszem „wzajemność", a przy dobrej woli ogółu i nasze Towarzystwa wykażą tak zdumiewające rezultaty.

## Sprawozdania z lustracyi Towarzystw związkowych.

### Bank zaliczkowy w Bołszowcach,

którego lustracyę przeprowadził sekretarz Związku, p. Ulmer, w dniach 25. i 26. stycznia b. r., rozpoczęło czynności swoje w maju 1892, i w krótkim czasie bardzo pięknie się rozwinęło, jak dowodzą cyfry następujące. W Bołszowcach istnieje drugie stowarzyszenie p. t. Kasa zaliczkowa „Nadzieja", założone jeszcze w roku 1880, które jednak z przyczyn, od Zarządu swego niezawisłych, należycie rozwinąć się nie mogło, tak, że kiedy w roku 1892, grono mieszkańców miasteczka tego podjęło inicyatywę w założeniu Banku zaliczkowego, i zażądało poparcia od Wydziału Związku, tenże Wydział, po zbadaniu stosunków na miejscu poparcia swego, chociaż niechętnie, odmówić nie mógł. Rezultat okazał, że delegat Wydziału, czyniąc wniosek o przyjęcie nowego Towarzystwa, trafnie zrozumiał potrzebę jego istnienia, skoro ono po dwóch niespełna latach istnienia swego, osiągnęło kapitał obrotowy trzy razy prawie wyższy od Kasy zaliczkowej, istniejącej od lat 14.

Bilans surowy z dnia lustracyi przedstawia się jak następuje:

*a)* Stan bierny:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Udziały . . . . . . | 5.823 zł. | 51 | ct. |
| Fundusz rezerwowy . . . | 868 „ | 70 | „ |
| Wkładki oszczędności . . | 9.822 „ | 31 | „ |
| Długi Towarzystwa . . . | 5.760 „ | — | „ |
| Odsetki . . . . . . | 579 „ | 67 | „ |
| Zysk z r. 1893 . . . | 712 „ | 12 | „ |
| razem . | 23.566 zł. | 31 | ct. |

*b)* Stan czynny:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Pożyczki . . . . . . | 21.811 zł. | 01 | ct. |
| Koszta założenia i administracyi | 505 „ | 57 | „ |
| Lokacye . . . . . . | 910 „ | 70 | „ |
| Kasa . . . . . . | 339 „ | 03 | „ |
| razem . | 23.566 zł. | 31 | ct. |

Stosunek kapitału własnego do obcego wynosi 1 do 2·3 jest zatem wcale korzystny. Stosunkowo poważna i stale wzrastająca cyfra wkładek oszczędności, pozwala Dyrekcyi wcale oględnie z kredytu bankowego korzystać, i miejscowymi funduszami zaspakajać potrzeby kredytowe członków swoich, których liczba urosła do 384. Pożyczki udzielane bywają w kwotach drobnych od 25 do 300 zł. Stan pożyczek według bilansu za r. 1893; zł. 20.797·50, obejmując 280 pożyczek na skrypta dłużne, a 16 weksli. Przeciętna wysokość pożyczki 70 zł.

Z uznaniem podnieść należy troskliwość Dyrekcyi w przyzwyczajaniu członków swoich włościan i małomieszczan do regularnego płacenia rat pożyczkowych, z którego to powodu zaległości w pożyczkach prawie nie ma.

Rachunki i księgi prowadzone są bardzo starannie, wedle wzorów, przez Związek zaleconych.

### Towarzystwo zaliczkowe w Żółkwi,

należy do rzędu tych stowarzyszeń, które dzięki energii i zapobiegliwości kierowników swoich wyszły zwycięzko z ogniowej próby, jaką niektóre starsze stowarzyszenia przebywały, a jakiej niejedno uledz musiało.

Założone w r. 1877, rozwijało się bardzo powoli, tak, że pomimo uznanej ogólnie potrzeby powiatowej instytucyi pieniężnej, wlokło przez pierwszych lat sześć istnienia swego, żywot anemiczny, zapowiadający coraz to bliższy koniec. W roku 1893 pokazało się, że robakiem, który toczył żywy i zdrowy organizm, był pewien

funkcyonaryusz płatny, który przy niedostatecznej kontroli, marnował fundusze Towarzystwa. Po objęciu Dyrekcyi przez p. Eugeniusza Rozwadowskiego, a przy pomocy pp. Adolfa Dadleca i Konstantego Heinricha, rozpoczęła się rekonwalescencya Towarzystwa, która trwała prawie lat trzy. Dopiero od roku 1887 rozpoczyna się pomyślny rozwój Towarzystwa, które dzięki wytrwałej i energicznej pracy pp. Rozwadowskiego i Dadleca zdobywa sobie w mieście i powiecie coraz poważniejsze znaczenie.

Lustracyę tego Towarzystwa przeprowadził sekretarz Związku, p. Ulmer w dniach 3. i 4. lutego b. r.

Bilans surowy z 3. lutego b. r. przedstawia się jak następuje:

*a)* Stan bierny:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Udziały | 17.380 | zł. | 71 | ct. |
| Fundusz rezer. i rez. strat. | 18.670 | „ | 72 | „ |
| Wkładki oszczędności | 36.143 | „ | 95 | „ |
| Długi Towarzystwa | 40.875 | „ | — | „ |
| Zysk z r. 1893 | 1.463 | „ | 54 | „ |
| Bank krajowy | 5.088 | „ | 12 | „ |
| razem | 119.622 | zł. | 04 | ct. |

*b)* Stan czynny:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Pożyczki | 87.146 | zł. | 47 | ct. |
| Koszta administr. | 895 | „ | 62 | „ |
| Procenta | 4.257 | „ | 68 | „ |
| Koszta proces. | 1.873 | „ | 84 | „ |
| Bank włościański | 18.140 | „ | 47 | „ |
| Lokacya fund. rezer. | 7.004 | „ | 24 | „ |
| Kasa | 303 | „ | 72 | „ |
| razem | 119.622 | zł. | 04 | ct. |

Fundusze, jakiemi Towarzystwa obecnie rozporządza, wystarczają na bieżące potrzeby kredytowe członków, tak, że Dyrekcya z kredytu bankowego bardzo umiarkowanie korzysta. Suma 40.875 „długów własnych“, obejmuje reeskontu tylko 9.000 zł., reszta zaś stanowi pożyczkę komunalną, poręczoną przez powiat na wykupno dłużników b. Zakładu kred. włościańskiego. To wykupno, połączone z łagodnem a rozumnem ściąganiem wierzytelności nabytych, bez ryzyka dla Towarzystwa i sykań dłużników, stanowi najpoważniejszą zasługę Towarzystwa. Dotychczas ściągnięto około 40.000 zł., a pozostaje jeszcze 18.140 zł., która to suma, wedle orzeczenia osób fachowych, zupełnie jest zabezpieczoną. Dowodem roztropnej przezorności Dyrekcyi jest fundusz rezerwowy wyższy od udziałów, a wynoszący zł. 18.670·72 t. j. 15·8% kapitału obrotowego. Referentem działu pożyczek włościańskich, wymagającego wiele trudu i przezorności, jest członek Dyrekcyi, p. Maryan Punicki, kandydat adwokatury, pełniący ten obowiązek z uznania godną sumiennością.

Księgi, rachunki i manipulacya prowadzone są bardzo starannie w sposób, ułatwiający każdego czasu przegląd ogólnego stanu interesów i jego szczegółów. Natomiast pewna jednostronność, spowodowana bezsprzecznie stosunkami miejscowymi, spostrzegać się daje przy badaniu listy kredytowej dłużników Towarzystwa, jednostronność która w większem mieście powiatowem, obejmującem rozmaite kategorye ludności, istnieć nie powinna. Oto działalność kredytową ogranicza Dyrekcya prawie wyłącznie do włościan, pewnej części właścicieli dóbr i umysłowo pracujących, pomijając prawie zupełnie małomieszczan, drobnych przemysłowców i handlarzy, którzy zdaniem jej nie dość warunków zdrowego kredytu posiadają. Sądzimy, że przez rozwinięcie działalności w tym kierunku i pobłażliwość dla dłużników tej ostatniej kategoryi, choćby w tym samym stopniu, w jakim ją Dyrekcya włościanom okazuje, oddałaby nieocenione usługi, pozbawionemu prawie kredytu i na łup lichwy oddanemu drobnemu przemysłowi i handlowi, a tem samem wzmocniłaby jeszcze bardziej powagę i znaczenie Towarzystwa w mieście i okolicy. Kwestya zaufania i ryzyka jest względną, i zdaniem naszem tylko do osób, a nie do pewnej kategoryi ludności stosowaną być może.

Sądzimy, że Rada nadzorcza, z prezesem swoim, p. dr. Henrykiem Jasieńskim na czele, która Dyrekcyę w pracy jej około podźwignięcia i rozwoju Towarzystwa, tak skutecznie wspiera i zasługi z nią dzieli, zechce przyczynić się do uzupełnienia ustroju Towarzystwa w kierunku powyżej wskazanym.

## Nekrologia.

†

**Karol Wroński**

założyciel i dyrektor stowarzyszenia pożyczkowego

**„Wzajemna pomoc“ w Makowie**

zakończył życie po krótkiej słabości dnia 25. stycznia 1894.

Zmarły cieszył się ogólnem zaufaniem i poważaniem. Jego sumiennym i gorliwym usiłowaniom, jego oględności i roztropności zawdzięcza instytucya, której był kierownikiem, swój znakomity rozwój — że zajęła ona w szeregu stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w naszym kraju bardzo poważne miejsce, a dla biednej, górskiej okolicy Makowa stała się prawdziwem dobrodziejstwem.

Cześć pamięci zasłużonego męża! R. i p.

## Ruch stowarzyszeń.

**W Borszczowie** założoną została w dniu 28. stycznia 1894 „Pow. Kasa zaliczkowa i oszczędno-

ści, stowarz. zarejestr. z ograniczoną (jednorazową) poręką".

Stowarzyszenie zawiązane zostało z inicyatywy członków reprezentacyi powiatowej, którzy uznając konieczność utworzenia poważniejszej instytucyi kredytowo-oszczędnościowej, zdecydowali się na założenie nowego stowarzyszenia, pomimo, że w Borszczowie istnieje od lat dziesięciu Towarzystwo zaliczkowe.

To ostatnie z przyczyn natury lokalnej, jak niemniej z powodu nieograniczonej poręki, która osoby zamożne odstrasza od przystępywania do Towarzystwa*), nie mogło się należycie rozwinąć, i potrzeby powiatu w zupełności zaspokoić.

Prezesem Rady nadzorczej nowo założonego stowarzyszenia wybrano p. Antoniego Józefowicza, właśc. dóbr wice-prezesa Rady powiat., zastępcą prezesa ks. Aleksandra Ulanieckiego gr. kat. Proboszcza z Łanowic, sekretarzami pp. Moskwińskiego, kierownika szkoły, i Siemasza, dzierżawcę Tulina.

Prezesem Dyrekcyi wybrano p. Tadeusza Czarkowskiego-Golejewskiego, ordynata na Wysuczce, a członkami pp. Stanisława Grzegorzewskiego, inżyniera okręgowego i Erazma Niemczewskiego, c. k. pocztmistrza. Zastępcami pp. Edmunda Dzierzka właśc. dóbr, Maryana Piotrowskiego aptekarza i Ant. Szczepańskiego urzędnika sądowego.

Ze strony Wydziału Związku uczestniczył w zebraniu sekretarz p. Narcyz Ulmer.

Zarówno skład całego Zarządu, jakoteż liczba założycieli, których na zebraniu było przeszło sześćdziesięciu, pozwalają przypuszczać że Towarzystwo bardzo pięknie się rozwinie. Szczęść Boże!

**Powiatowa Kasa zaliczkowa i oszczędności w Żydaczowie,** założona w dniu 21. czerwca 1893 rozpoczęła swoją działalność w pierwszych dniach stycznia bież. roku.

Drugie walne zgromadzenie tego Towarzystwa, na którem dokonano wyboru Rady nadzorczej, uzupełniono skład Dyrekcyi i wprowadzono Towarzystwo w życie, odbyło się dnia 3. stycznia b. r.

Oba zgromadzenia odbyły się przy współudziale Delegata Związku p. Ulmera.

Inicyatywa do założenia tego stowarzyszenia wyszła z Rady powiatowej żydaczowskiej, względnie jej Prezesa p. Kaźmierza Winnickiego, który nie szczędził pracy ni trudu, by stowarzyszenie, którego potrzebę i użyteczność ze względu na grasującą w powiecie lichwę, powszechnie uznano, jak najspieszniej w życie wprowadzić.

Skład Rady nadzorczej jak i Dyrekcyi daje gwarancyę, że Towarzystwo świetnie się rozwinie, tem bardziej że Rada powiatowa, której członkowie wchodzą w skład Rady nadzorczej Kasy zal., a tem samem bezpośredni nadzór i zarząd w stowarzyszeniu wykonują, postanowiła fundusze, którem zarządza lokować w Kasie zalicz. i oszcz. której biura znajdują się w budynku Rady powiatowej.

W dniu 3. stycznia b. r. przystąpiło do Towarzystwa 48 członków, którzy złożyli gotówką 900 zł. w udziałach i 96 zł. na fundusz rezerwowy tytuł. wpisowego. Członkowie Ci wzięli udział w Walnem zgromadzeniu na którem wybrano Prezesem Rady nadz. p. Kaźmierza Winnickiego, zastępcą prezesa p. Stanisława Pawlikowskiego, sekretarzem p. Stefana Myczkowskiego, członkami Rady pp. Józefa Tomaszewskiego, Wojciecha Piotrowskiego, Marcelego Załuskiego, Ks. Jana Trzopińskiego, Proboszcza z Kochawiny, Stanisława Chojeckiego i Józefa Benza.

Do Dyrekcyi wybrano pp. Wincentego Berezowskiego, Jana Słotołowicza i Jana Szczurka (prowadzącego kancelaryę) jako Dyrektorów, a pp. Dra Adolfa Goldhabera, Aleksandra Małeckiego i Jana Ficałowicza, jako zastępców.

Stowarzyszeniu nowemu i jego inicyatorom, którzy z całą gorliwością zajęli się wprowadzeniem stowarzyszenia w życie, życzymy jak najświetniejszego powodzenia, w Ich pracy, podjętej bezinteresownie, dla dobra ludności miasta i powiatu.

**Dary i subwencye na rzecz Funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stow. zar. i gosp.** w myśl okólnika Zarządu, nadesłały dotychczas z czystych zysków za r. 1893 następujące Towarzystwa:

1. Bank zaliczkowy *we Lwowie* . 150 zł.
2. Towarz. zaliczk. *w Drohobyczu* . 25 „
3. Stow. oszcz. i poż. *w Jordanowie* 15 „

We Lwowie dnia 8. lutego 1894.

*W. Terenkoczy.* *N. Ulmer.*

**Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.** Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu grudniu b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych:

Nowe stowarzyszenia:

C. k. Sąd obwodowy w Samborze jako Sąd handlowy, ogłasza, że do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisaną została firma: „Towarzystwo produkcyjne garbarzy w Bolechowie „Jedność i praca" stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką. Siedzibą stowarzyszenia jest Bolechów.

---

*) Przy odpowiednim składzie Zarządu i należytej kontroli organów miejscowych, poręka nieograniczona, jak już niejednokrotnie udowodniono, niebezpieczną nie jest. Gdzie brak kontroli, tam i poręka ograniczona jest niebezpieczną, zarówno dla członków jak i wierzycieli. *(Przyp. Red. Zw.).*

„Przedsiębiorstwo“ opiera się na statucie z daty Bolechów dnia 6. czerwca 1893 r.

Przedmiotem przedsiębiorstwa jest prowadzenie przemysłu garbarskiego celem zarobkowania, to jest: wszelaka wyprawa garbarska skór zwierzęcych, bądź zupełnie surowych bądź już częściowo przerobionych.

Czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony. Dyrekcyę Towarzystwa tworzą trzej dyrektorowie, których wybór z pośród członków Towarzystwa na czas nieograniczony uskutecznia walne zgromadzenie, a to każdego Dyrektora osobno głosowaniem kartkami.

Na konstytuującym ogólnem zgromadzeniu dnia 6. czerwca 1893 wybrani zostali członkami Dyrekcyi: Józef Kochański, Józef Lubaczewski i Marcin Szymański wszyscy właściciele realności i garbarze w Bolechowie.

Dyrekcya wyraża swą wolę zgodnymi głosami przynajmniej dwóch swoich członków, za stowarzyszenie firmę tegoż podpisuje Dyrekcya w ten sposób, że pod wypisaną lub wyciśniętą firmą stowarzyszenia, przynajmniej dwaj członkowie Dyrekcyi podpisy swe umieszczają.

Podpis Dyrekcyi Towarzystwa uskuteczniony będzie w ten sposób iż pod wypisaną lub wyciśniętą nazwą: „Dyrekcya Towarzystwa produkcyjnego garbarzy w Bolechowie „Jedność i praca“ stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“ przynajmniej dwaj członkowie Dyrekcyi podpisy swe umieszczą.

Odpowiedzialność członków za zobowiązania Towarzystwa jest nieograniczoną.

Wszelkie wychodzące od Towarzystwa zawiadomienia publiczne i ogłoszenia podpisywane będą przez dwóch członków Dyrekcyi pod firmą Towarzystwa lub nazwą Dyrekcyi Towarzystwa i umieszczane w jednym z dzienników lwowskich, a oprócz tego także na budynku urzędu gminnego w Bolechowie.

Zaproszenia na walne zgromadzenie członków umieszczone będą nadto w każdej do Towarzystwa należącej garbarni i podpisywane przez Dyrekcyę, lub Radę nadzorczą Towarzystwa.

(Uchwała z dnia 26. sierpnia 1893 l. 12.251).

Sanocki c. k. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń wpisał firmę: „Bazar Kółka rolniczego w Dynowie, spółka zarejestrowana z ograniczoną poręką.

Przedmiotem przedsiębiorstwa polegającego na statucie z daty Dynów dnia 8. września 1893 jest prowadzenie handlu mięszanego.

Zarząd stanowią: ks. Michał Żukliński, wikary w Dynowie, przewodniczący, Adam Krynicki kierownik szkoły w Harcie, zastępca przewodniczącego, dr. medecyny Józef Marynowski z Dynowa, sekretarz, Władysław Biega, dyrektor szkoły w Dynowie, kasyer, Jędrzej Wolański murarz w Dynowie kontrolor, Józef Kędzierski majster szewski w Dynowie kontrolor, Marcin Gąsior, nauczyciel ludowy w Ulanicy zastępca, Jakób Wyszatycki sekretarz gminy z Dynowa zastępca, Aleksander Wyszatycki malarz z Dynowa zastępca.

Firmę napisaną lub drukowaną podpisuje przewodniczący lub jego zastępca i sekretarz.

Wszelkie obwieszczenia ogłaszać będzie spółka w „Przewodniku kółek rolniczych“.

Za zobowiązania spółki odpowiadają wszyscy członkowie solidarnie swymi udziałami, nadto dalszą kwotą do wysokości deklarowanego udziału.

(Uchwała z dnia 25. listopada 1893 l. 7.218).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Kołomyi, zarządził na dniu dzisiejszym wpisanie do rejestru dla spółek zarobkowych i gospodarczych na podstawie statutu z dnia 17. września 1893 nowo zawiązanej spółki, „Bank chrześciański w Kossowie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ w tej treści, że celem stowarzyszenia jest przychodzić z pomocą ludności w potrzebach jej pieniężnych pod warunkami o ile możności najdogodniejszymi, że czas trwania tego stowarzyszenia nieoznaczony, a poręka do czterokrotnej kwoty podpisanego przez członka udziału ograniczona, że członkami Dyrekcyi wybrani zostali: Rudolf Chauer, Ferdynand Kurzweil i Feliks Doerfler, wszyscy w Kossowie zamieszkali, którzy stowarzyszenie w ten sposób podpisywać będą, iż dwóch z nich swe podpisy pod firmą kłaść będą, w końcu, że wychodzące od stowarzyszenia ogłoszenia w jednym z dzienników lwowskich umieszczane będą.

(Uchwała z dnia 18. listopada 1893 l. 17.049).

C. k. Sąd obwodowy jako sąd handlowy w Tarnowie podaje do wiadomości, że zarządził wpis do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarskich zawiązanego stowarzyszenia pod firmą: „Towarzystwo kredytowe i oszczędności dla handlu i przemysłu w Pilznie, zarejestrowane z nieograniczoną poręką“ z siedzibą w Pilznie.

Przedmiotem przedsiębiorstwa jest prowadzenie interesu bankowego w celu udzielania kredytu swoim członkom.

Dyrekcyę Towarzystwa stanowią: Rafał Ader, Wolf Sandhaus, Szymon Weiss, Henoch Fenichel i Izak Rosenbaum, wszyscy przemysłowcy w Pilznie zamieszkali.

Ogłoszenia tego stowarzyszenia, podpisane przez dwóch członków Dyrekcyi, lub przez jednego członka Dyrekcyi i prokuranta zamieszczane będą w „Gazecie Lwowskiej“.

Odpowiedzialność spólników za zobowiązania spółki jest nieograniczona.

(Uchwała z dnia 30. grudnia 1893 l. 25.530).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Rzeszowie na skutek prośby Dyrekcyi Towarzystwa kredytowego dla handlu i przemysłu w Tyczynie, de pr. 8. grudnia

1893 l. 11.169 zarządza wpisanie na dniu dzisiejszym w rejestrach handlowych dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firmy: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Tyczynie, stowarzyszenie zarejestrowane z podwójną odpowiedzialnością ograniczoną“, po niemiecku: „Creditverein für Handel und Gewerbe in Tyczyn, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“ z następującemi oznajmieniami:

1. Statut stowarzyszenia nosi datę Tyczyn dnia 16. września 1893.

2. Siedzibą Towarzystwa jest miasteczko Tyczyn.

3. Celem stowarzyszenia jest dostarczanie członkom potrzebnych im do handlu i przemysłu kapitałów obrotowych, a w szczególności eskontowanie weksli, udzielanie pożyczek za rękojmią, przyjmowanie depozytów i przyjmowanie wkładek na oprocentowanie.

4. Czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony.

5. W skład Dyrekcyi wybrani zostali, na pierwszy trzechletni okres urzędowania tj. do końca roku 1896 Lazer Tenenbaum, Nison Tuchmann, Mojżesz Holländer, Leon Bernfeld i Hersch Goldman wszyscy zamieszkali w Tyczynie.

6. Wszelkie obwieszczenia Towarzystwa nastąpią przez ogłoszenie w urzędowej „Gazecie Lwowskiej“.

7. Za zobowiązania odpowiadają wszyscy członkowie udziałami, a oprócz tego dalszą kwotą równającą się podwójnej wysokości udziałów.

(Uchwała z dnia 14. grudnia 1893 l. 11.169).

Zmiany w Dyrekcyi:

C. k. Sąd krajowy jako Trybunał handlowy w Krakowie, poleca wpisanie do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy już istniejącej firmie: „Spółka ślusarska w Świątnikach górnych, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, iż na zgromadzeniu Rady nadzorczej tejże spółki w dniu 10. lipca 1893 wybrani zostali na przeciąg lat 3 od 10. lipca 1893 począwszy w miejsce ustępujących, następujący członkowie Dyrekcyi: Stanisław Freund dyrektorem technicznym, zaś Józef Nayder zastępcą dyrektora technicznego, Józef Synowiec z pod nr. 100 kasyerem, zaś Jan Cholewa zastępcą kasyera, Alojzy Bodroń kontrolorem, zaś Stanisław Kotarba zastępcą kontrolora, że następnie walne zgromadzenie powyższej spółki dnia 10. lipca 1893 w Świątnikach odbyte ten wybór zatwierdziło, wreszcie, że nowo wybrani członkowie Dyrekcyi firmę spółki w ten sposób podpisywać będą, iż pod stampilią lub napisem polskim osnowy: „Spółka ślusarska w Świątnikach górnych, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, lub po niemiecku: „Schlosser-Genossenschaft in Świątniki górne, registr. Genoss. mit beschr. Haft.“ — wszyscy trzej członkowie Dyrekcyi, lub ich zastępcy swe podpisy w sposób we wzorze firmowym podany, położą.

(Uchwała z dnia 13. października 1893 l. 34.016).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Sanoku ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisał przy firmie: Towarzystwo handlowe w Birczy, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, że w miejsce członka Dyrekcyi Franciszka Malyego, zastępcy dyrektora Władysława Szetyny, wybrano na wniosek Rady nadzorczej na nadzwyczajnem walnem zgromadzeniu Towarzystwa odbytem w Birczy dnia 14. czerwca 1893 na przeciąg lat trzech jako członka Dyrekcyi Grzegorza Lisowskiego kandydata notaryalnego, a jako zastępcę dyrektora Józefa Kruczka, aptekarza w Birczy.

(Uchwała z dnia 24. października 1893 l. 6.554).

C. k. Sąd obwodowy w Kołomyi podaje do wiadomości, że na zwyczajnem walnem zgromadzeniu „Towarzystwa zaliczkowego w Śniatynie, stowarzyszenia zarejestrowanego z nieograniczoną poręką“ w dniu 29. kwietnia 1893 w Śniatynie odbytem, Tytus Niemczewski, Józef Kossowski i Odilo Dankiewicz w wyborze na członków Dyrekcyi tegoż Towarzystwa, pierwszy w charakterze dyrektora, drugi kasyera, trzeci zaś kontrolora na kadencyę 3-letnią od 1. stycznia 1893 począwszy zatwierdzeni zostali.

(Uchwała z dnia 3. czerwca 1893 l. 8.357).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Stanisławowie ogłasza niniejszem, że równocześnie polecamy prowadzącemu rejestr stowarzyszeń: 1. wpisanie przy firmie: „Kasa zaliczkowa „Wiara“ w Tyśmienicy, że na walnem zgromadzeniu członków dnia 11. czerwca 1893 w Tyśmienicy odbytem, Piranowski Jan, kupiec w Tyśmienicy, dyrektorem tegoż stowarzyszenia na przeciąg dwu lat 1893 i 1894 wybrany został, i w ślad zatem 2. wykreślenie dotychczasowego dyrektora Piotra Małaniuka.

(Uchwała z dnia 27. września 1893. l. 1.390).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Wadowicach, poleca niniejszem wpisać do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Dom robotniczy w Białej“, iż dnia 23. lipca 1893 nastąpił nowy wybór członków Dyrekcyi i wybrani zostali takowymi: Stanisław Weiss, ks. Stanisław Stojałowski, Karol Sadlik, Kazimierz Michardziński i ks. Władysław Adamczewski, w Białej zamieszkali, którzy pod wyciśnięciem stampilii firmy podpisywać się będą.

(Uchwała z dnia 25. listopada 1893. l. 7.311).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, że przy firmie: „Towarzystwo oszczędności i kredytowe w Gródku, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ wpisano, iż na odbytem na dniu 24. lipca 1893 zwyczajnem wal-

nem zgromadzeniu członków tego Towarzystwa, wybrani i potwierdzeni zostali jako członkowie nowej Dyrekcyi.

1. Mendel Mandelkern jako dyrektor.
2. Eisig Raab jako kasyer.
3. Adolf Landau jako kontrolor.
4. Dawid Biegeleisen jako zastępca dyrektora.
5. Lazer Stark jako zastępca kontrolora.
6. Leib Mandelkern jako zastępca kasyera.

Wszyscy na przeciąg trzech lat począwszy od 1. sierpnia 1893 do 1. sierpnia 1896.

(Uchwała z dnia 11. listopada 1893. l. 51.725).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Kołomyi, podaje do publicznej wiadomości, że na walnem zgromadzeniu „Towarzystwa zaliczkowego w Kołomyi, stowarzyszenia zarejestrowanego z nieograniczoną poręką“ dnia 16. kwietnia 1893 do Dyrekcyi tegoż stowarzyszenia wybrani zostali, pp. Karol Balicki, (zarazem przełożony Dyrekcyi), Gustaw Liebhart, Michał Żurakowski, Józef Chrzanowski i Antoni Czubaty (zarazem zastępca przełożonego Dyrekcyi), zaś zastępcami członków Dyrekcyi pp. dr. Aleksander Kulczycki, Łucyan Baecker i Walenty Heuchert Justusa.

(Uchwała z dnia 4. listopada 1893. l. 15.995).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Kołomyi ogłasza, iż na walnem zgromadzeniu członków stowarzyszenia „Credit und Spar-verein, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung in Kosów“ odbytem na dniu 12. stycznia 1893 i należycie ogłoszonem, wybranym został w miejsce ustępującego członka Dyrekcyi Mojżesza Kamila, Hersch Jägermann, oraz zmieniony §. 36. statutu o tyle, iż zamiast dotychczas postanowionej tam tantiemy dla członków Dyrekcyi, w ilości 10 prc. czystego zysku przyznano im 30 prc.

(Uchwała z dnia 7. października 1893. l. 14.855).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, że w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Kasa zaliczkowa „Nadzieja“ w Kulikowie“ uwidoczniono, iż na odbytem w dniu 13. marca 1893 walnem zgromadzeniu członków tejże kasy zaliczkowej, zatwierdzono wybór zastępców członków Dyrekcyi, a to: Stanisława Korzeniowskiego, dzierżawcę dóbr w Zarudcach zamieszkałego, na zastępcę dyrektora, Mikołaja Dudykiewicza kierownika szkoły ludowej w Kulikowie zamieszkałego, na zastępcę kasyera, a Andrzeja Tatucha nauczyciela ludowego w Kulikowie zamieszkałego, na zastępcę kontrolora.

(Uchwała z dnia 28. października 1893. l. 51.121).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, że w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Stowarzyszenie zaliczkowe w Lubaczowie, zarejestrowane z ograniczoną poręką“ uwidoczniono, że na walnem zgromadzeniu członków tegoż stowarzyszenia, dnia 27. maja 1893 odbytem zatwierdzono, dokonany przez radę nadzorczą tegoż Towarzystwa wybór, księdza Leona Połoszynowicza gr. kat. wikarego w Lubaczowie zamieszkałego, na kasyera wyż wymienionego stowarzyszenia, w miejsce dotychczasowego kasyera ks. Seweryna Metelli.

(Uchwała z dnia 25. listopada 1893. l. 56.360).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Samborze ogłasza, że w rejestrze dla stowarzyszeń wpisano w wykazie firmy: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Staremmieście, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, iż stowarzyszenie na ogólnem zgromadzeniu członków z dnia 15. października 1893 wybrało w miejsce zmarłego Abrahama Lamma, dyrektorem Israelą Zennera, właściciela realności w Staremmieście.

(Uchwała z dnia 11. listopada 1893. l. 14.703).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, iż przy firmie: „Towarzystwo zaliczkowe w Żółkwi, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“ uwidoczniono, że na odbytem dnia 30. maja 1893 ogólnem zgromadzeniu członków tego stowarzyszenia, wybrani zostali na dalsze trzechlecie członkami Dyrekcyi Eugeniusz Rozwadowski właściciel dóbr, Adolf Dadlez aptekarz i Maryan Punicki kandydat adwokatury, wszyscy w Żółkwi zamieszkali, a zastępcami członków Dyrekcyi Włodzimierz Gorecki ajent Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, Frańciszek Michalski prywatyzujący i Wilhelm Kamberski właściciel realności, wszyscy w Żółkwi zamieszkali.

(Uchwała z dnia 18. listopada 1893. l. 54.140).

Samborski c. k. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza, że w rejestrze dla Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, polecił wpisać w wykazie dla firmy: „Towarzystwo kredytowe rękodzielników „Zgoda“ w Drohobyczu, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ w Drohobyczu w 6 rubryce, że w miejsce dotychczasowych członków Dyrekcyi dr. Natana Apfla, Izaaka Silberschlagera i Salamona Schneidera, na walnych zgromadzeniach Towarzystwa kredytowego rękodzielników „Zgoda“ w Drohobyczu z 4. kwietnia 1893 i 25. lipca 1893 wybrani zostali członkami Dyrekcyi: Berl Leibendörfer krawiec, Jakób Berger rzeźnik i Józef Mahl prywatny rachmistrz, wszyscy w Drohobyczu zamieszkali.

(Uchwała z dnia 18. listopada 1893. l. 13.052).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy w Krakowie poleca, wpisanie w rejestrze dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Towarzystwo handlu skór w Krakowie, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“, iż na walnem zgromadzeniu tegoż Towarzystwa w dniu 30. sierpnia 1893 odbytem, wybraną została nowa Rada nadzorcza, która w myśl §. 29. statutu wybrała Dyrekcyę stowarzyszenia zatwier-

dzoną na temże walnem zgromadzeniu w myśl §. 39. lit. a. statutu a mianowicie: dyrektorem Feliksa Grodzkiego, zastępcą dyrektora Karola Lampkę, kasyerem Antoniego Markiewicza, zastępcą kasyera Antoniego Michałowskiego, kontrolorem Karola Weigla, zastępcą kontrolora Kajetana Moniczewskiego, i że Dyrekcya ta firmę Towarzystwa w ten sposób podpisywać będzie, iż pod wyciśniętą stampilią firmą Towarzystwa po polsku: „Towarzystwo handlu skór w Krakowie, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“ lub po niemiecku: „Leder-Handlung-Gesellschaft in Krakau, registrirte Genossenschaft mit unbeschrankter Haftung“ trzej członkowie Dyrekcyi, lub ich zastępcy podpisy swe położą.

(Uchwała z dnia 9. grudnia 1893. l. 42.259).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, iż przy firmie: „Towarzystwo zaliczkowe urzędników i sług gal. dróg żelaznych we Lwowie, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“ uwidoczniono, że na odbytem na dniu 20. maja 1893, XIX. walnem zgromadzeniu członków tegoż Towarzystwa Antoni Kerekjarto dyrektorem, Edward Hauser kasyerem, Ludwik Goltental zastępcą dyrektora, Władysław Poradowski zastępcą kasyera a Jan Chudzicki zastępcą kontrolora tegoż Towarzystwa wybrani zostali.

(Uchwała z dnia 18. listopada 1893. l. 54.139).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Samborze ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisano w wykazie firmy: „Powiatowego Towarzystwa zaliczkowego w Turce, stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką“, że Stanisław Piątek, Władysław Łupkowski, Antoni Teleśnicki, Mikołaj Zwarycz, jako członkowie Dyrekcyi wskutek wystąpienia zostają wykreśleni, i że na posiedzeniu Rady nadzorczej dnia 23. października 1893 obrani zostali w ich miejsce: Konstanty Jaworski prywatyzujący dyrektorem kontrolorem, Józef Armatys prywatyzujący dyrektorem kasyerem, tudzież Aleksander Nadwodzki ajent krakowskiego Towarzystwa ubezpieczeń zastępcą dyrektora kasyera, wszyscy trzej w Turce zamieszkali.

(Uchwała z dnia 2. grudnia 1893. l. 14.714).

Zmiany statutu:

C. k. Sąd obwodowy w Złoczowie ogłasza, iż w swoim rejestrze spółek zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Kasa zaliczkowa w Złoczowie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, iż stowarzyszenie to na odbytem w dniu 17. września 1893 walnem zgromadzeniu swoich członków, uchwaliło następujące zmiany statutu; odtąd opiewać będzie:

I. §. 4. Dyrekcya składa się z trzech członków, którzy tytuł dyrektorów mają i tychże wybiera z grona członków na przedstawienie Rady zawiadowczej.

Ogólne zgromadzenie w odrębnych aktach wyborczych absolutną większością głosów na przeciąg lat 6.

Równocześnie wybiera dla każdego z wybranych członków Dyrekcyi zastępcę, których wybór uskutecznia się w ten sam sposób jak wybór Dyrekcyi.

Wybór tych samych osób po skończeniu kadencyi wyborczej jest dozwolony.

Urzędników mianuje Dyrekcya za poprzedniem przyzwoleniem Rady zawiadowczej.

II. §. 10. Członkowie Dyrekcyi dzielą między siebie samoistnie wszelkie czynności bieżące.

III. §. 12. Na wypadek jeżeli członek Dyrekcyi dobrowolnie ustąpi lub umrze, jest Rada zawiadowcza obowiązaną w miejsce jego powołać zastępcę.

IV. §. 13. Dyrekcya jako taka, jak i każdy pojedynczy członek tejże, może być tylko za przekroczenie urzędowe z urzędu swego usunięty za uchwałą ogólnego zgromadzenia, jednakowoż tylko większością głosów trzech czwartych obecnych, na ogólnem zgromadzeniu członków.

Do ważnego powzięcia takiej uchwały wymaganą jest obecność przynajmniej 50 członków.

V. §. 25. lit. f. Ustanowienie wysokości procentów i prowizyi od udzielonego kredytu, jako też wymiar kredytu nad 200 zł., w którym to wypadku przyzwolenie prezesa Rady zawiadowczej lub dwóch członków tejże wystarcza.

VI. §. 46. Pożyczek udziela stowarzyszenie tylko członkom swoim na obligi, w których wszelkie warunki dokładnie wyrażone być powinny i na weksle podpisami przynajmniej dwóch członków zaopatrzone.

Zwrot pożyczki na oblig dany ma nastąpić ratami najpóźniej w przeciągu 2 lat, zaś na weksel dany najpóźniej w przeciągu 3 miesięcy.

VII. §. 49. Przy udzieleniu pożyczek na obligi żądane, będzie ubezpieczenie albo przez 2 ręczycieli albo przez zastaw.

(Uchwała z dnia 2. grudnia 1893. l. 8.666).

C. k. Sąd obwodowy w Samborze jako sąd handlowy ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisano w wykazie firmy: „Towarzystwa handlowo-kredytowego w Drohobyczu, stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką“, iż

*a)* Towarzystwo na ogólnem zgromadzeniu członków z dnia 15. stycznia 1893 uchwaliło zmianę §§. 3, 5, 7, 8, 9, 14, 15, 22, 26, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 45, 46, 47 i 49 statutu z dnia 28. kwietnia 1891 i wybrało dyrektorami Towarzystwa na czas do 12. lipca 1894 Adolfa Kisslera i Natana Reicha, przemysłowców w Drohobyczu zamieszkałych;

*b)* że Towarzystwo na ogólnem zgromadzeniu członków z dnia 25. czerwca 1893 uchwaliło ponowną zmianę §. 5. statutu z dnia 28. kwietnia 1891 z uchyleniem

zmiany tegoż §. 5. na ogólnem zgromadzeniu dnia 15. stycznia 1893 postanowionej.

(Uchwała z dnia 11. listopada 1893. l. 12.202).

C. k. Sąd obwodową jako handlowy w Stanisławowie ogłasza niniejszem, że polecamy równocześnie prowadzącemu rejestra stowarzyszeń wpisanie przy firmie: „Towarzystwo kredytowe „Zgoda“ w Stanisławowie“, że na walnem zgromadzeniu członków dnia 11. marca 1893 w Stanisławowie odbytem, uchwaloną została zmiana §. 75, statutu Towarzystwa kredytowego „Zgoda“ (Credit-verein Eintracht) w Stanisławowie w kierunku wedle protokołu w księdze alegatów przechowanego — i wybrany członkiem Dyrekcyi stowarzyszenia pan Karol Pertak w Stanisławowie zamieszkały.

(Uchwała z dnia 27. września 1893 l. 13.487).

Zmiany firmy:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Jaśle poleca, wpisanie do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Pierwsze galicyjskie Towarzystwo dla krajowego przemysłu tkackiego, zarejestrowane z ograniczoną poręką“, że firma ta zmieniona została i obecnie opiewa w języku polskim: „Krajowe Towarzystwo tkackie „Prządka“ w Krośnie, zarejestrowane z ograniczoną poręką“ — po rusku: „Krajewe Towarystwo tkackie „Prządka“ w Korosni, zapysane w sudi z ohranyczenoju porukoju“ — po niemiecku: „Landes Textil Gesellschaft „Prządka“ in Krosno, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“ — w języku francuskim: „Societé de l' industrie textile „Prządka“ á Krosno, enregistrée avec respondabilité limitée“ — tudzież że stałą siedzibą Towarzystwa jest miasto Krosno.

(Uchwała z dnia 14. października 1893 l. 6.079).

## Drobne wiadomości.

**O wystawie krajowej lwowskiej w roku 1894** pisze „Vestnik založensky“, organ Związku czeskich stowarzyszeń, co następuje: „Walne zgromadzenie Związku polskich stowarzyszeń postanowiło wziąć udział w wystawie krajowej w roku 1894 w pawilonie własnym, za przykładem stowarzyszeń czeskich. W tym celu delegował Wydział sekretarza Związku, p. Narcyza Ulmera do Pragi, aby się poinformował co do sposobu, w jaki stowarzyszenia czeskie na wystawie w Pradze w roku 1891 pawilon swój urządziły, i rozpatrzył we wzorach tabel graficznych i statystycznych. Zbytecznem byłoby zapewniać, że biuro nasze z całą gotowością udzieliło p. Ulmerowi żądanych wyjaśnień. Ze Związkiem stowarzyszeń galicyjskich połączyły się także galic. Kasy oszczędności miejskie i powiatowe, tak, że w pawilonie pomieszczone zostaną zarówno stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze jakoteż kasy oszczędności. W czasie wystawy odbędzie się zjazd delegatów stowarzyszeń polskich, a reprezentanci czeskich stowarzyszeń znajdą w czasie zjazdu i wystawy pożądaną sposobność nawiązania serdecznych węzłów z bratniemi stowarzyszeniami polskiemi.

Nie ulega wątpliwości, że udział w wystawie i zjeździe ze strony czeskiej będzie bardzo znaczny, choćby dla odwzajemnienia się braci polskiej za jej gromadny a serdeczny współudział w czeskiej wystawie jubileuszowej w roku 1891. Że serdecznie przyjęci zostaniemy, o tem chyba nikt nie wątpi, znaną jest bowiem światu całemu gościnność polska i sympatye Polaków dla narodu czeskiego.“

**XIX. Rocznik statystyczny** stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Galicyi i W. Księstwie Krakowskiem wyszedł z druku i jest do nabycia w Biurze Związku stowarzyszeń zarobk. i gosp. we Lwowie, ulica Hetmańska l. 12., po cenie 1 zł. 50 ct. za egzemplarz.

Egzemplarze z lat dawniejszych są do nabycia po cenie 1 zł. 20 ct.

## Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1893.

**1. Bołszowce. Bank zaliczkowy.** *Bilans.* Stan bierny: udziały 5.537·69, wkładki na rachunek bieżący 10.017·24, długi zaciągnięte 5.181·—, odsetki naprzód pobrane 502·51, fundusz rezerwowy 810·70, depozyta —·69, czysty zysk 712·12; razem 22.761·95. Stan czynny: pożyczki udzielone 20.797·50, odsetki naprzód zapłacone 35·98, odsetki zaległe 28·26, koszta ruchomości 408·57, zapasy druków 110·—, lokacye 910·70, gotówka kasowa 470·94; razem 22.761·95.

**2. Drohobycz. Towarzystwo zaliczkowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: do urządzenia 55·52, do administracyi 3.972·92, zysk 4.716·48; razem 8.744·92. Ma: w rach. odsetek 8.585·82, w rach. lok. 159·10; razem 8.744·92. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 1.083·29, pożyczki 231.945·65, odsetki zaległe 1.820·96, efekta fund. rezerw. 332·78, nieruchomości 4.823·95, urządzenie 499·72, administracya 100·—, zaliczki procesowe 347·91, lokacye 2.103·30; razem 243.057·56. Stan bierny: udziały członków 40.096·46, wkładki oszczędności 176.160·45, wierzyciele 8.600·—, odsetki naprzód zapłacone 2.444·47, fundusz rezerwowy 9.717·—, rezerwa procesowa 106·66, administracya 48·—, Bank krajowy 1.168·04, zysk 4.716·48; razem 243.057·56.

**3. Grybów. Towarzystwo zaliczkowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 5.043·90. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości

2·74, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.606·11, z rachunku zaliczek procesowych 32·71, do rachunku bilansu: saldo za rok 1893 3.402·34; razem 5.043·90. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 20.110·65, z rachunku wkładek na rachunek bież. 126.790·69, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 1.443·40, z rachunku funduszu rezerwowego 6.261·35, z rachunku strat i zysków 3.402·34; razem 158.008·43. Stan czynny: z rachunku pożyczek 152.139·69, z rachunku zaległych (zwłoki) 4.431·94, z rachunku kosztów ruchomości 10·95, z rachunku zaliczek procesowych 635·63, z rachunku kasy 790·22; razem 158·008·43.

**4. Gorlice. Towarzystwo zaliczkowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: zysk brutto z roku 1893 18.967 54. Straty: z rachunku kosztów administracyi 10.733·51, z rachunku inwentarza 123·57, z amortyzacyi realności Towarzystwa 236·64, czysty zysk 7.873·82; razem 18.967·54. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki na skrypta i weksle 833.364·24, odsetki nadpłacone od reesk. wierz. za rok 1894 1.899·28, wartość inwentarza 494·28, wartość realności Towarzystwa 11.595·51, efekta własne 11.568·18, rachunek różnych czynny 23.425·27, koszta procesowe 468·88, odsetki należne od stow. i wierz. po koniec r. 1893 950·—; razem 901 705·39. Stan bierny: udziały 90.681·26, wkładki na rok bieżący 366.841·45, wierzyciele 399.840·83, odsetki pobrane od stow. i wierz. w r. 1893 na 4. 7.092·97, odsetki należne od wierz. za r. 1893 1.110·74, fundusz rezerwowy 28.264·32, czysty zysk 7.873·82; razem 901·705·39.

**5. Krynica. Stowarzyszenie pożyczkowe i oszczędności „Wzajemna pomoc".** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: procenta naprzód pobrane 705·43, koszta administracyi 1.723·40, 10% z użycie inwentarza 23·86, zysk 882·35; razem 3.335·04. Straty: % uzyskane 2.399·58, % zaległe 848·21, % naprzód zapłacone 87·25; razem 3.335·04. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka z dnia 31. grudnia 1893 549·49, pożyczki udzielone 87.120·06, koszta administracyi 185·—, % naprzód zapłacone 87·25, % zaległe 848·21, inwentarz 214·75, koszta procesowe 132·92, lokacye 253·42; razem 89.391·10. Stan bierny: udziały 14.397·89, wkładki 64.763·26, wierzyciele 6.950·—, fundusz rezerwowy 1.692·17, % naprzód pobrane 705·43, zysk 882·35; razem 89.391·10.

**6. Jasło. Stow. dla oszcz. i zal. I. og. Tow. urzędników.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: odsetki od zaliczek 114·63, inne dochody 31·70; razem 146·33. Straty: odsetki wypłacone 4·25, wydatki administracyjne 10·35, saldo zysk z r. 1893 131·73; razem 146·33. *b) Bilans.* Stan czynny: zaliczki udzielone 1.720·90, saldo przychód 15 68; razem 1.736·58. Stan bierny: udziały członków 1.297·78, oszczędności 109·42, fundusz rezerwowy 197·65, zysk z roku 1893 131·73; razem 1.736·58.

**7. Limanowa. Towarzystwo zaliczkowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: różnica procentów 4.808·37, procenta naprzód zapł. 258·78, procenta zaległe 1.192·49; razem 6.259·64. Straty: koszta administracyi 2.802·97, procenta naprzód pobrane 1.090·14. z użycie inwentarza 55·85, zysk 2.310·60; 6.259·56. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 2.005·50, pożyczki 154.367·74, proc. nap. zapł. 258·78, proc. zaległe 1.192·49, rok bieżący 14.568·28, koszta procesowe 1.600·74, inwentarz 508·92, lokacye 4.125·—; razem 178.627·45. Stan bierny: udziały 46.869·29, oszczędności 65.795·90, proc. nap. pobrane 1.090·14, wierzyciele 42.704·—, fundusz rezerwowy 17.700·49, bank krajowy 2.156·95, zysk 2.310·68; razem 178.627·45.

**8. Lwów. Bank zaliczkowy.** *a) Rachunek strat i zysków.* Straty: odsetki na rok następny pobrane 7.675·34, koszta urządzenia i ruchomości 119·96, koszta administracyi 15.130·54, zysk z roku 1893 15.687·40; razem 38.613·24. Zyski: odsetki w 1893 pobrane i wypłacone 35.828·52, odsetki na rok następny wypłacone 2.784·72; razem 38.613·24. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki na weksle 735.578·24, pożyczki na skrypta 230.445·20, lokacya funduszu rezerwowego 5.750·—, koszta urządzenia i ruchomości 1.199·63, koszta administracyi 16.085·54, zaliczki procesowe 210·63, gotówka 23.501·67; razem 1,012.770·91. Stan bierny: udziały 120.848·—, wkładki oszczędności 368.098·93, weksle reeskontowane 481.760·—, odsetki w 1893 pobrane i wypłacone 35.828·52, fundusz rezerwowy 6.190·96, zaliczki notaryalne 44·50; razem 1,012.770·91.

**9. Maryampol. Kasa zaliczkowa.** *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: % naprz. pobr. w r. 1892 64·81, % pobrane w r. 1893 1.031·23, zwrot kosztów admin. 34·60, % zaległe w roku 1993 181·09; razem 1.311·73. Rozchód: % zaległe w r. 1892 169·43, % wypłacone w r. 1893 380·60, koszta administracyi 289·97, % nap. pobr. w roku 1893 62·02, czysty zysk 409·71; razem 1.311·73. *b) Bilans.* Stan bierny: udziały 5.946·89, wkładki oszczędności 6.095·56, odsetki naprzód pobrane 62·02, fundusz rezerwowy 1.895·92, czysty zysk 409·71; razem 14.410·10. Stan czynny: pożyczki 12.953·—, odsetki zaległe 181·09, lokacya 1.000·—, gotówka 276·01; razem 14.410·10.

**10. Skałat. Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 3.598·15, z rachunku strat i zysków z r. 1892 37·69; razem 3.635·84. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 69·63, z rachunku kosztów administracyi 1.467·04, z rachunku rezerwy podatkowej 120·—, do rachunku bilansu: saldo za r. 1893 1.979·17;

razem 3.635·84. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 19.501·11, z rachunku wkładek na rok bież. 16.650·36, z rachunku długów zaciągniętych 22.647·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 1.295·04, z rachunku funduszu rezerwowego 4.715·03, z rachunku funduszu strat 221·60, z rachunku rezerwy podatkowej 159·66, z rachunku dywidendy 26·89, z rachunku strat i zysków 1.979·17; razem 67.195·86. Stan bierny: z rachunku pożyczek 59.445·58, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 116·72, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 597·93, z rachunku kosztów ruchomości 150·—, z rachunku zaliczek procesowych 10·99, z rachunku zaliczek notaryalnych 75·—, z rachunku lokacyi 4.936·63, z rachunku kasy 1.863·01; razem 67.195·86.

**11. Żółkiew. Towarzystwo zaliczkowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 4.699·43, z rachunku strat i zysków z r. 1892 43·03; razem 4.742·46. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 26·70, z rachunku administracyi i podatków 3.252·22, do rachunku bilansu: saldo za r. 1893 1.463·54; razem 4.742·46. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 17.190·66, z rachunku wkładek na rach. bież. 36.255·25, z rachunku długów zaciągniętych 41.125·—, z rachunku odsetek (naprz. pobr.) 947·47, z rachunku funduszu rezerwowego 18.658·85, z rachunku banku krajowego 3.935·83, z rachunku strat i zysków 1.463·54; razem 119.576·60. Stan czynny: z rachunku pożyczeu 86.504·47, z rachunku odsetek naprz. zapłac. 502·18, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 5.122·14, z rachunku kosztów ruchomości 240·33, z rachunku administracyi —·—, z rach. banku włościańskiego 18.143·47, z rachunku zapasów druków i drzewa 100·—, z rachunku zaliczek procesowych 1.784·78, z rach. lokacyi 7.004·24, z rachunku kasy 173·99; razem 119.576·60.

---

# Rachunek

## funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

### za czas od 1. lipca 1893 do 31. grudnia 1893.

*Stan bierny:* (przychód)

| | |
|---|---|
| 1. Udziały 60 członków z 25 stow. . . | 42.042·19 |
| 2. Pozostałość zysku z r. 1893 . | 4·59 |
| 3. Odsetki od lokacyi na książ. oszczęd. . | 1.009·95 |
| 4. Wpisowe od członków . . . . | 2·50 |
| | 43.059·23 |

*Stan czynny:* (rozchód)

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. Lokacye: | *a)* Nowy Sącz Kasa zal. | 1.506·34 | |
| | *b)* Drohobycz Tow. zal. | 3.106·53 | |
| | *c)* Bircza „ „ | 1.774·05 | |
| | *d)* Limanowa „ „ | 931·78 | |
| | *e)* Rohatyn „ „ | 1.768·30 | |
| | *f)* Radziechów „ „ | 1.705·56 | |
| | *g)* Bóbrka „ „ | 1.726·67 | |
| | *h)* Lwów Pow. Tow. zal. | 2.410·60 | |
| | *i)* Mościska Tow. zal. | 1.540·48 | |
| | *j)* Stanisławów Bank zal. | 2.165·39 | |
| | *k)* Gorlice Tow. zal. | 2.013·31 | |
| | *l)* Łańcut „ „ | 1.403·30 | |
| | *m)* Gliniany „ „ | 1.245·17 | |
| | *n)* Lwów Bank zal. | 12.955·09 | |
| | *o)* Jasło Tow. zal. | 1.092·53 | |
| | *p)* Cieszyn Stow. oszczęd. i zal. | 1.076·87 | |
| | *r)* Krynica Stow. oszczęd. i poż. | 515·— | |
| | *s)* Dobczyce Stow. poż. i oszcz. | 513·51 | |
| | *t)* Nadwórna Kasa zal. | 513·75 | |
| | *u)* Przemyśl K. zal. rzem. i roln. | 515·— | |
| | *w)* Lwów Tow. wzaj. kred. | 515·— | 40.994·23 |
| 2. Pożyczka hypoteczna . . . . . | | | 2.000·— |
| 3. Koszta administracyi . . . . . | | | 65·— |
| | | | 43.059·23 |

We Lwowie dnia 1. stycznia 1894.

*Władysław Terenkoczy.* *Narcyz Ulmer.*

## OGŁOSZENIA.


Broszurowane komplety
**„ZWIĄZKU“**
są do nabycia w Administracyi:

Rok 1874 cena 5 zł. (jest jeszcze tylko kilka egzemplarzy).

Rok 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880 i 1881 cena Rocznika 2 zł.

Rok 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891 i 1892 cena Rocznika 3 zł.

Luźne nra z lat ubiegłych dla uzupełnienia kompletów, na żądanie posyłamy P. T. prenumeratorom gratis.

**XIX. Rocznik statystyczny**
**stowarz. zarobkowych i gospodarczych**
w Galicyi i W. Księstwie Krakowskiem
**wyszedł z druku**
i jest do nabycia w **Biurze „Związku“** stowarzyszeń zarobkowych i gosp. we Lwowie
(ul. Hetmańska l. 12.)
po cenie **1** zł. **50** ct. za egzemplarz.

Egzemplarze z lat dawniejszych są do nabycia po cenie **1** zł. **20** ct.

Drukarnia i litografia
STANISŁAWA CHOWAŃCA
**w Stanisławowie.**
Poleca swoje usługi Szan. Tow. związkowym.

**Wykonuje:** wszelkie księgi kasowe, bardzo ozdobne książeczki udziałowe i wkładkowe, asygnaty, skrypta dłużne, urgensy, papier listowy i koporty z firmą, zamknięcia rachunkowe i t. p.

*sposobem drukarskim i litograficznym.*

**Ceny umiarkowane.**

***Wykonanie bardzo staranne.***

**Ceny zniżone o 15%**
**TOWARZYSTWO POWROŹNICZE**
**w Radymnie**
Stowarzyszenie zarejestrowane z poręką ograniczoną i subwenc. przez Wys. Wydział kr. we Lwowie
poleca swoje
**wyroby powroźnicze i sieciarskie**
tudzież
**pasy do maszyn, liny kafarowe i promowe, gurty do wybijania wózków, chodniki na korytarze i t. p.**

Wszelkie wyroby ozdobne, jako to: nakrycia salonowe na stół, firanki do okien, siatki do łóżek dziecinnych, torebki myśliwskie, hamaki, sieci do polowania, sieci na konie od much i śniegu itd. wykonywane bywają starannie na osobne zamówienie.

**Towarzystwo posiada swe składy komisowe:**
we **Lwowie:** Centralny Bazar krajowy; w **Przemyślu:** Bazar im Zyblikiewicza; w **Stanisławowie:** Bazar powiatowego Towarzystwa handlowego; w **Łańcucie:** Towarzystwo produkcyjne i handlowe; w **Dębicy:** Towarzystwo handlowe; w **Tarnowie:** Handel p. Antoniego Świderskiego.

**Cenniki gratis i franco.**
**DYREKCYA:**
*Ks. Leon Pastor.* *Marceli Siechowski.*

**EKONOMISTA POLSKI**
pismo miesięczne
**wychodzi we Lwowie w objętości 7—8 arkuszy**
**rok czwarty**
pod Redakcyą Komitetu, w skład którego wchodzą:
**Roman Gostkowski, Witold Lewicki, Teofil Merunowicz, Jan Pawlikowski, Tadeusz Romanowicz, Tadeusz Rutowski, Leon Syroczyński, Stanisław Szczepanowski, Franciszek Zima.**

Cena prenumeraty na r. 1893:

| | | |
|---|---|---|
| W Państwie Austryackiem . . . | kwartalnie | 3 zł. |
| W Król. Polskiem i Cesarstwie . | „ | 3 rs. |
| W W. Ks. Pozn., Szląsku i Prus. Zach. | „ | 6 mk. |

**Ogłoszenia przyjmuje administracya podług umowy.**

**Adres Redakcyi:** Lwów, Teatralna 5. (Dr. Witold Lewicki).

**Adres Administracyi:** Lwów, plac Bernardyński 7. (Jan Amborski).

# ZWIĄZEK HANDLOWY
## „Kółek rolniczych“
**w Krakowie, ulica Szewska l. 15,**

Spółka zarejestrowana z ograniczoną poręką.

Dostarcza po cenach **najniższych i w gatunkach najlepszych**, Kółkom rolniczym i sklepikom chrześciańskim wszelkich towarów, oraz sprzedaje

## Nawozy sztuczne

całemi workami i wagonami.

Zadaniem Związku handlowego, jako instytucyi obywatelskiej, jest podniesienie dobrobytu ludu, zabezpieczenie go od wyzysku, oraz rozwój handlu chrześciańskiego w całym kraju.

Chcący mieć prawo pobierania towarów ze związku; wpłaca udział w kwocie 25 zł. jednorazowo lub ratami kwartalnemi po 5 zł. i 1 zł. wpisowego. Wpłacony udział jest własnością Członka i przynosi odpowiedni procent.

Wszelkich wyjaśnień udziela Dyrekcya Związku odwrotną pocztą.

POWIATOWE
# TOWARZYSTWO HANDLOWE
**W Stanisławowie**

***ulica Sapieżyńska liczba 10.***

Stowarzyszenie z ograniczoną poręką w sądzie zapisane.

1. Kupuje i sprzedaje surowce, towary, jakoteż wyroby przemysłu krajowego na własny rachunek i w sposób komisyjny;

2. zajmuje się dostawami dla skarbu państwa, skarbu wojskowego, dla powiatów i gmin, niemniej dla osób prywatnych, firm krajowych i zagranicznych — czy to na rachunek własny, czy w spółce, lub na rachunek osób trzecich;

3. utrzymuje biuro spedycyjne i informacyjne kupieckie, pośredniczy i udziela wskazówek w sprawach handlowych, cłowych i taryfowych;

4. udziela zaliczki na produkta i towary oddane w komis, i pomaga kredytem i towarami do zakładania sklepów.

**Wspierajmy przemysł krajowy!**

Na wzór Czechów i Węgrów kupujmy tylko wyroby krajowe!

Gal. akc. Towarzystwa Handlowego
CENTRALNY
# BAZAR KRAJOWY
i nieustająca
## wystawa przemysłowa
we Lwowie

**ul. Karola Ludwika l. 5., (dom p. Stromengera)**

jednoczy wszystkie

**Wyroby przemysłu krajowego: domowego, rękodzielniczego i fabrycznego**

jako to:

szkół i spółek tkackich w Krośnie, Korczynie, Glinianach, Łańcucie i Kossowie: **tkackie, sukiennicze, koszykarskie i powroźnicze, keramiczne skórzane i koronkarskie,**

nadto:

**rzeźby, ornaty,** krajowe wyroby ze srebra **chińskiego** (platerowane), **meble, kilimy,** wszelką galanteryę i rzeczy zbytkowne.

**Magazyny otwarte oprócz świąt, codz. od 8. rano do 8. wiecz.**

**Wspierajmy przemysł krajowy!**

POWIATOWE
# TOWARZYSTWO HANDLOWE
**we Lwowie**

stowarzyszenie zarejestrowane z ogr. poręką

ul. Pańska l. 21. dom Rady powiatowej lwowskiej

utrzymuje na składzie

**i sprzedaje po najtańszych cenach:**

**Sól warzonkę** od Wydziału krajowego. — **Sól kamienną dla bydła** w kawałkach i mieloną. — **Smarowidła do wozów.** — **Oleje do maszyn** (Ragusa). — **Nafta I.** niezapalna do oświetlenia (tylko na beczki). — **Nawozy sztuczne.** — **Papiery** i przybory do pisania dla szkół ludowych. — **Wszelkie towary korzenne,** wiktuały i wina dla sklepików wiejskich.

**Wszystkie towary najlepszej jakości.**

Zajmuje się również zakładaniem i urządzaniem sklepów wiejskich. — Wszelkich objaśnień udziela Dyrekcya ustnie w godzinach przedpołudniowych albo listownie.


Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, hotel Żorża.